

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta,
ympäristötarkastaja Carita Lallukka

[carita.lallukka\(at\)rovaniemi.fi](mailto:carita.lallukka(at)rovaniemi.fi)

Lausuntopyyntö 4.4.2024

Napapiirin Kuljetus Oy:n maa-aineslupahakemus, Jokkavaaran sora-alue 2 2025, Jokkavaaran 1-luokan pohjavesialue, Rovaniemi

Hakemus

Napapiirin Kuljetus Oy hakee maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa hiekan ja soran ottamiselle noin 3,02 hehtaarin kokoiselta alueelta Rovaniemen Oikaraisessa sijaitsevalta tilalta Mäkimurtola RN:o 64:1, kiinteistötunnus 698-401-64-1. Lupaa haetaan 210 000 k-m³:n suuruiselle ottomäärälle kymmeneksi (10) vuodeksi.

Ottoalue sijaitsee Rovaniemen Jokkavaaran (12699101) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1-luokka). Hakemuksen mukaan alueen lähiympäristössä naapurikiinteistöillä sijaitsee yhteensä viisi pohjaveden havaintoputkea ja hakemuksen mukaisella alueella sijaitsee havaintoputki LK_2019_PVK1, josta viimeisin mitattu pohjaveden pinnantaso on ollut +76,95 m (N2000). Ylin mitattu pohjaveden pinnankorkeus on hakemuksen mukaan alueella ollut +77,03 m (N2000, mitattu 2.9.2021 putkesta PVK1). Alin suunniteltu ottotaso on hakemuksen mukaan tasolla +96,00 metriä (N2000). Ottamissyvyys on välillä 2-25 metriä. Hakemuksen mukaan pohjaveden pinnanpäälle jätetään aina vähintään kuuden (6) metrin suojamaakerros.

Hakemuksen mukaan suunnitelma-alue on vanhaa maa-ainestenottoaluetta, jossa tällä hetkellä voimassa oleva lupa päättyy 30.6.2025. Hakemuksen mukaan alueella ei murskata eikä varastoida kiviainesta, vaan tämä toiminta on tarkoitus suorittaa luvanhakijan omistamalla naapuripalstalla 698-401-8-222, jossa on jo valmiina rakennettuna ja käytössä tarkoituksenmukainen ja tarkastettu tukitoiminta-alue. Alueella toimivien koneiden kuntoa seurataan säännöllisesti. Polttoaineita ei varastoida pidempiaikaisesti suunnitellulla toiminta-alueella. Alueen tukitoiminnot hoidetaan myös luvanhakijan omistamalla naapuripalstalla 698-401-8-222, jossa on jo valmiina rakennettuna ja käytössä tarkoituksen mukainen ja tarkastettu tukitoiminta-alue kuivike- ja jätehuoltotoimintoihin.

Hakemuksen mukaan alue maisemoidaan lopuksi, mutta jälkihoitotoita voidaan tehdä myös vaihteittain ottotoiminnan edetessä. Hakemuksen mukaan alueen naapuripalstoilla 698-401-8-222 (länsipuolella), 698-401-64-15 (eteläpuolella) ja 698-401-64-39 (itäpuolella) on voimassa maa-aineksen ottamisluvat. Niiden vastainen ottaminen ulotetaan aivan rajalle kiinni. Suunnitelman syvin ottamistaso on sama kuin etelän puoleisen palstan 698-401-64-15 tämän hetken suunniteltu otto (+96,0 m). Palstojen 698-401-8-222 ja 698-401-64-39 rajoille suunniteltu otto nousee 1:3 luiskalla tai liittyy naapurin

9.5.2024

ottoon aivan rajaan kiinni. Näin rajalinjoille ei jää korkeita harjanteita. Alueella on oletettavasti runsaasti käytettävissä silttimaita, joita löytyy ottamisen yhteydessä kerrostumina hiekka- ja soramaiden välistä sekä reunoilta. Rakentamiseen kelpaamattomina lajikkeina silttimaita ei levitetä maisemoinnissa koko ottamisen alueelle, jotta sadevesien imeytymistä ei hidasteta, vaan silttimaita käytetään mm. luiskien loiventamiseen luiskien alaosissa ja ohuesti luiskien yläosissa hidastamaan eroosiota. Silttimaista vapaata pohjaa pyritään jättämään vähintään puolet ottoalueen pinta-alasta. Jälkihoitona ei tehdä erillisiä multauksia tai istutuksia, vaan maannoksen muodostumisen ja alueen metsittymisen annetaan tapahtua ajan kanssa. Mikäli alue ei metsity luonnollisesti, luvanhaltija istuttaa alueelle mäntyjä.

Pohjavesialue ja tutkitut vedenottamonpaikat

Suunniteltu ottamisalue sijaitsee Jokkavaaran (12699101) vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (1-luokka). Jokkavaara on muodostunut kahden harjujakson yhtymäkohtaan. Kalliopaljastumia alueella ei ole. Orsivesisoistumista päätellen muodostumassa on hienorakeisten maalajien välikerroksia. Ydinaines on karkearakeista, paikoin lähes somerikkoja. Lajittuneisuus on suurimmassa osassa muodostumaa hyvä. Pohjaveden muodostumisen suhteen Jokkavaara on lähes täysin antikliininen eli pohjavettä ympäristöönsä purkava. Alueelle ei siten suotaudu pohjavettä juuri ollenkaan ympäristöstä, vaan muodostuman pohjavesi on itse harjualueella muodostunut. Muodostuma rajoittuu pääosin joko soistumiin tai soistumien ja siltti-hienohiekkakerrostumien välityksellä vesistöihin (Kemijokeen ja Sierijärveen). Alueen pohjavesi purkautuu pääasiassa suotautumisaluetta reunustaville suoalueille ja sitä kautta vesistöihin.

Jokkavaaran alueella on useita vedenottamoita ja tutkittuja vedenottamopaikkoja. Lähimmillään suunnitellusta ottamisalueesta sijaitsevat tutkitut vedenottamopaikat UP14 (antoisuus yli 310 m³/d) ja UP21 (antoisuus 300 m³/d). UP14 sijaitsee noin 300 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta ja UP21 noin 750 metrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta.

Lisäksi Napapiirin Vesi Oy:n käytössä oleva vedenottamo Jokkavaara (pisteeseen 53a rakennetut kaivo I ja kaivo II) sijaitsee noin 1,3 kilometrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 2000 m³/d (Pohjois-Suomen vesioikeus 31.5.1983).

Lisäksi Napapiirin Vesi Oy:n käytössä oleva vedenottamo Jokkavaara II (UP 20C) sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä suunnitellusta ottamisalueesta. Vedenottamolta on lupa ottaa pohjavettä yhteensä 800 m³/d (Pohjois-Suomen vesioikeus 26.9.1977).

Suunniteltu ottamisalue ei sijaitse vedenottamoiden tai tutkittujen vedenottopaikkojen arvioiduilla lähisuojavyyhykkeillä, vaan sijoittuu arvioitujen lähisuojavyyhykkeiden väliselle alueelle. Kunkin lähisuojavyyhykkeen arvioinnissa on otettu huomioon pohjavesialueen rajaus, pohjaveden arvioitu virtaussuunta, pohjavedenottamon arvioitu vaikutusalue, vedenottolupa ja alueen maaperä. Lähisuojavyyhykkeen

9.5.2024

määrittelyperusteena on myös muun maankäytön, esimerkiksi soranoton haittavaikutusten estäminen.

Arvokas harjualue

Suunniteltu ottamisalue sijoittuu Jokkavaaran arvokkaan harjalueen rajauksen läheisyyteen. Jokkavaara on poikkeuksellisen suuri harjukompleksi, joka on kerrostunut kahden jäätikköjoen yhtymäkohtaan Kemijoen laakson reunalle. Itäosa on jyrkkärinteinen ja melko kapealakinen selänteen kärki, josta avautuu näkymiä Kemijoelle. Sen rinteillä on rantavalleja ja joen muovaamia terasseja ja törmä. Kyseisen harjalueen raja on tarkistettu Lapin Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (Poski) 1. vaiheen yhteydessä (2015).

Harjualue liittyy Kemijoen laakson vesimaisemaan ja jokivarren kulttuurimaisemaan. Jyrkästi kohoava muodostuma on maisemaa hallitseva. 1960-luvulta asti jatkuneesta maa-ainesten otosta huolimatta alueella on maakunnallisesti merkittäviä luonnonesiintymä- ja maisemakuvallisia arvoja. Jokkavaara on geologisesti hyvin merkittävä muodostuma, maisemallisesti ja monikäytön kannalta merkittävä tai hyvin merkittävä sekä biologisesti jokseenkin merkittävä. Maa-ainesten ottoa ei suositella nyt käytössä ja luvissa olevien alueiden ulkopuolella. Olemassa olevilla ottoalueilla tulisi tähdätä jälkihoidollisiin toimenpiteisiin.

Kaavatilanne

Lapin ELY-keskus toteaa, että suunniteltu ottamisalue sijoittuu voimassa olevan Oikaraisen kylän ja Jyrhämänjärven yleiskaavan mukaiselle EO-alueelle, pohjavesialueelle (pv) ja maisemallisesti arvokkaalle alueelle (ma). EO-merkinnällä on osoitettu alueita maa-ainesten ottokäyttöön ja pv-merkinnällä on osoitettu tärkeän pohjavesialueen raja.

Alueella ei ole asemakaavaa. ELY-keskuksen näkemys on, että suunniteltu hanke sijoittuu jo aiemmin maa-ainesten ottokäytössä olleelle alueelle, eikä se toteutuessaan vaikeuta alueen käyttämistä yleiskaavassa osoitettuun tarkoitukseen.

Luonnonsuojelu

Lapin ELY-keskus toteaa, että maa-aineslupahakemuksen mukaiselta toiminta-alueelta tai sen arvioidulta vaikutusalueelta ei tunneta luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteiden 1 ja 3 koko maassa rauhoitettujen eläin- ja kasvilajien esiintymiä, ei liitteen 5 Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa rauhoitettuja putkilokasveja, ei liitteen 6 uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien havaintopaikkoja eikä luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II ja IV eläin- tai kasvilajien havaintopaikkoja 30.4.2025).

Jokkavaaran maa-ainesten ottoon käytetyiltä alueilta on havaintoja törmäpääskyn pesinnöistä. On todennäköistä, että myös hakemuksen kohteena olevalla toiminta-

9.5.2024

alueella tulee esiintymään törmäpääskyjen pesintöjä maa-ainesten oton aikana. Törmäpääskyjen pesinnän mahdollisuus tulisi huomioida lupamääräyksissä. Törmäpääsky on luonnonsuojelulla (9/2023) rauhoitettu (69 §), erittäin uhanalainen ja kiireellisesti suojeltava lintulaji. Törmäpääskyn pesien vahingoittaminen ja pesinnän häiritseminen on kielletty luonnonsuojelulain 70 §:n ja lintudirektiivin nojalla. Mikäli törmäpääskyt pesivät maa-ainesalueella, erityisen suurta melua aiheuttavat toimenpiteet tulee ajoittaa törmäpääskyn pesimäajan ulkopuolelle. Törmäpääskyn pesintäaika on 1.5.–31.8. Usein lentokykyiset poikaset palaavat pesälleen yöksi vielä päivän ruokailulta pesinnän loppuvaiheessa. Törmäpääskyn pesintätörmät tulee jättää kaiken maahan kajoavan toiminnan ulkopuolelle. Säännöllisesti käytössä olevia pesäkolonioita ei saa hävittää myöskään pesimäajan ulkopuolella ilman Varsinais-Suomen ELY-keskukselta lausuntoa siitä, tarvitseeko kolonian tuhoaminen luvan poiketa luonnonsuojelulain rauhoitussäädöksistä eikä ilman poikkeamislupaa, mikäli viranomaisen em. lausunnossa niin edellyttää. Lausuntopyyntö lähetetään osoitteeseen kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi, ja se kannattaa laittaa ennakkoon hyvissä ajoin (useaa kuukautta) ennen aiottua pesäkoloniatörmän tuhoamista. Myös jälkihoitotoimenpiteissä mahdolliset törmäpääskyjen pesäkoloniat tulee säästää ja niiden ympäristö säilyttää sellaisena, että paikka säilyy törmäpääskyille soveltuvana.

Mikäli luiskiin muodostuu maa-ainesten oton aikana pystysuoria kohtia, jotka voivat maa-ainesten ominaisuuksien puolesta soveltua törmäpääskyn pesäpaikoiksi, voidaan tällainen kohta jättää jälkihoitotoimenpiteissä loiventamatta ottoalueelle törmäpääskyjen pesäpaikaksi.

Luonnon monimuotoisuutta tukevia toimia suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee ottaa huomioon alueen turvallisuus ja varustaa alue tarvittavilla turvarakenteilla.

Sovellettava lainsäädäntö ja ohjeistus

Maa-ainelain 3 §:n mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu muun muassa tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-ainesten ottamista koskevassa lupaharkinnassa ja lupaehdoissa otetaan huomioon myös maa-ainelain 3 §:n ympäristöperusteiset rajoitukset muun muassa kauniin maisemakuvan, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien turmelemisesta taikka ne lain 3 §:ssä mainitut muut rajoitukset, joilla pyritään estämään huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset vaikutukset asutukselle tai ympäristölle.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) kieltää pohjaveden pilaamisen ja laadun vaarantamisen. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä.

Ympäristöministeriön oppaassa *Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön* (Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30) on ohjeistettu muun muassa

9.5.2024

pohjaveden pinnan päälle jätettävistä suojakerrospaksuuksista sekä jälkihoito- ja maisemointitoimenpiteistä.

Edellytykset maa-ainesten otolle

Suunniteltu ottamisalue ei sijaitse vedenottamoiden tai tutkittujen vedenottoaikkojen arvioiduilla lähisuojavaöhykkeillä, vaan sijoittuu arvioitujen lähisuojavaöhykkeiden väliselle alueelle. Suunniteltu soranotto toiminta sijoittuu pohjavesialueen keskiosaan, pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle vanhan ottoalueen yhteyteen. Suunniteltu ottaminen sijoittuu lisäksi arvokkaan harjualueen läheisyyteen.

Alue on ennestään maa-ainesten ottokäytössä, ja alueella tällä hetkellä voimassa oleva maa-aineslupa päättyy ELY-keskuksen tietojen mukaan 30.6.2025. Kyseisessä luvassa on määrätty alimmaksi ottamistasoksi +95,0 m (N2000) ja sallituksi ottomääräksi 300 000 k-m³:ta. Luvasta on ottamatta noin 7 400 k-m³:ta. ELY-keskus toteaa, että karttatarkastelun, korkeusmallin ja hakemukseen liitettyjen leikkauspiirustusten perusteella hakemuksen mukainen alue on osittain otettu lähes aiemman luvan mukaiseen ottotasoon, eikä alueella ole tehty vielä lainkaan maisemointitoimenpiteitä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että suunniteltu 210 000 k-m³ ottomäärä on suuri. ELY-keskus myös katsoo, että mikäli hakemuksessa esitetty 210 000 k-m³ ottomäärä toteutetaan, alueella ei todennäköisesti ole enää jatkossa edellytyksiä maa-ainesten ottamistoiminnan jatkamiselle. Alue on siten jälkihoidettava ja maisemoitava nyt haetun luvan puitteissa.

ELY-keskus muistuttaa, että Jokkavaara on Rovaniemen tärkeimpiä talousvedenhankintaan käytettäviä pohjavesialueita, ja että ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) on ehdoton. Maa-ainesten ottaminen alueella tulee siten toteuttaa erityistä varovaisuutta noudattaen, ja aluetta koskevien ottosuunnitelmien tulee olla erityisen laadukkaasti toteutettuja. ELY-keskus korostaa, että maa-ainesten ottaminen ei missään tilanteessa saa vaarantaa alueella toteutettavaa talousvedenhankintaa.

Murskaustoiminta

ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että hakemuksen mukaan nyt haettavalla alueella ei murskata eikä varastoida kiviainesta tai suoriteta tukitoimintoja, kuten tankkausta. Nämä toiminnot on hakemuksen mukaan tarkoitus suorittaa luvanhakijan omistamalla naapuripalstalla 698-401-8-222, jossa on jo valmiina rakennettuna ja käytössä tarkoituksen mukainen ja tarkastettu tukitoiminta-alue.

ELY-keskus katsoo, että esitetty suunnitelma murskaustoiminnan järjestämisestä voi olla mahdollinen, sillä kyseessä on samalta pohjavesialueelta otettu aines. Tältä osin kuitenkin jää epäselväksi, että onko viereisen alueen maa-aines- ja ympäristöluvassa huomioitu tai onko siihen mitoitettu nyt haettavalta alueelta peräisin olevan kiviaineksen murskaustoiminta ja -määrät. ELY-keskus katsoo, että hakijan tulee esittää lupaviranomaiselle selvitys siitä, onko murskaustoiminnan toteuttaminen mahdollista esitetyllä tavalla. Muussa tapauksessa alueelle on joko haettava oma ympäristölupa

9.5.2024

ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisesti, vaikka toiminta järjestettäisiinkin viereisellä alueella jo olemassa olevalla, tarkoituksenmukaisesti suojatulla murskauspaikalla tai haettava muutosta viereisen alueen ympäristölupaan ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaisesti murskauspäästöjen osalta.

Ottamistoiminta ja suojakerrospaksuudet

Lapin ELY-keskus katsoo, että pohjavesialueella toimittaessa on noudatettava erityistä huolellisuutta. Ottoalueen korot tulee merkitä alueelle näkyvästi ja riittävän tiheästi, jotta alinta ottotasoa ei aliteta missään tilanteessa ja että pohjaveden pinnan päälle jää aina vähintään neljän (4) metrin suojakerros koskemattomasta maa-ainesta. Korot tulee myös tarkistaa riittävän usein, ja korkotasojen mittauksesta tulee pitää työmaapäiväkirjaa.

Toiminnassa tulee myös huolehtia siitä, ettei maaperään ja pohjaveteen pääse polttoainepäästöjä. Mahdolliset päästöt on ilmoitettava valvontaviranomaiselle välittömästi. Pohjavesialueella ei myöskään tule säilyttää poltto- ja voiteluaineita, eikä koneita tule huoltaa tai tankata ottamisalueella. Alueella ei myöskään tule säilyttää työkoneita. Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että pölyämisen ehkäisyyn ei tule pohjavesialueella käyttää suolaamista.

Jätteiden, ylijäämämассojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua, eikä pohjavesialueelle tule varastoida muualta tuotua kiviainesta, kuten kalliomursketta.

ELY-keskus myös muistuttaa, että kaikkien jätevesien imeyttäminen maaperään on luokitellulla pohjavesialueella kielletty.

Tarkkailu

Hakemuksessa ei ole erikseen tarkemmin esitetty toiminnan pohjavesivaikutusten tarkkailua muutoin kuin että toiminta-alueella noudatetaan valvovan viranomaisen ohjeita ja määräyksiä ja, että pohjaveden pintaa havainnoidaan ja vesinäytteet otetaan muiden Napapiirin Kuljetus Oy:n havaintoputkien tarkkailuohjelmien yhteydessä. Lisäksi todetaan, että ottotoiminnan edetessä pohjaveden tilannetta tarkkaillaan silmämääräisesti työaikaisena jatkuvana tarkkailuna, ja mikäli kaivamisessa havaitaan pohjavettä, kaivamisen pohjan tasoa nostetaan siten välittömästi siten, että pohjaveden päälle jätetään vähintään kuuden (6) metrin maakerros suojakerrokseksi.

ELY-keskus katsoo, että pohjaveden pinnantasontarkkailua tulee tehdä alueella sijaitsevasta pohjaveden havaintoputkesta (LK_2019_PKV1) neljä (4) kertaa vuodessa. Lisäksi, koska nyt haetun alueen viereisellä ottoalueella on maa-ainesten murskaustoimintaa, on hakemuksen mukaiselta alueelta syytä ottaa säännöllisesti myös vedenlaatonäyte, josta tutkitaan vähintään: lämpötila, haju, maku, happi (mg/l), pH, sähkönjohtavuus, alkaliniteetti, sameus ja öljyhiilivedyt (C₄-C₄₅, kevyet, keskiraskaat ja raskaat jakeet, määritysraja 50 µg/l). Määritysmenetelmien tulee olla akkreditoituja tai menetelmien luotettavuus tulee osoittaa muulla tavalla. Näytteenotto tulee tehdä näytteenottovuosina kesäkuussa ja samassa yhteydessä tulee havainnoida pohjavedenpinnan taso. Näytteenottajan tulee olla pohjavesinäytteenottoon sertifioitu tai

9.5.2024

muutoin pohjavesinäytteenottoon hyvin perehtynyt. Pohjavedenpintojen ja -laadun tarkkailutulokset tulee toimittaa valvojalle vuosittain sähköisesti.

Jälkihoito ja maisemointi

Koska kyseessä on pohjavesialueelle sijoittuva toiminta, on jälkihoitotöissä oltava erityisen huolellinen. On tärkeää, että jälkihoito- ja maisemointitöitä tehdään alueella otton edetessä vähintään hakemuksessa esitetyn mukaisesti. Jälkihoitotyöt tulee yksilöidä mahdollisessa lupapäätöksessä.

ELY-keskus pitää hyvänä, että alueen maisemointia on suunniteltu sopeuttaen alue muiden maa-ainesten ottoalueiden yhteyteen. ELY-keskus katsoo, että maisemoinnissa tulee kuitenkin huomioida myös alueen sijoittuminen arvokkaan harjualueen läheisyyteen, ja sopeuttaa alue siten monimuotoisesti myös muuhun ympäristöön sekä huomioida mahdollinen törmäpääskyjen pesintä alueella. Lisäksi ELY-keskus katsoo, että Jokkavaaran alueella keskeinen jälkihoitotoimenpide on alueen metsittäminen alueelle tyypillisillä puuntaimilla.

ELY-keskus katsoo, että valvovalle viranomaiselle tulee esittää hyvissä ajoin ennen lupa-ajan päättymistä tarkempi suunnitelma alueen lopullisesta maisemoinnista, sillä alueen jälkihoitotyöt ja maisemointi tulee tehdä luvan voimassaoloaikana. ELY-keskus katsoo, että maisemointitoimenpiteet tulee esittää silloin tavanomaista tarkemmin, sillä alue on vedenhankintakäytössä oleva pohjavesialue.

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä pohjaveden laadun turvaamiseksi. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan otton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros. Pintamateriaalina tulisi aina ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta, mutta kyseessä olevalla kohteella uutta kuorittavaa pintamaata ei käytännössä kuitenkaan ole enää saatavissa maisemointitöihin, jolloin uuden maannoksen muodostumista tulee edistää muilla keinoilla.

Mikäli pintamateriaalia tuodaan alueelle ulkopuolelta, on siihen aina oltava lupaviranomaisen hyväksyntä, ja pintamateriaalina tulee käyttää ainoastaan puhtaita maa-aineksia, joista ei kulkeudu haitallisia aineita pohjaveteen tai vieraslajeja luontoympäristöön. Toiminnanharjoittajan tulee pyydettäessä pystyä esittämään aineksen alkuperä.

Jälkihoitoa toteutettaessa tulee myös huolehtia siitä, ettei pohjavesialueella levitettävä pintamateriaali ole liian hienorakeista. Hienorakeinen maalaji vähentää pohjaveden muodostumista ja soveltuu huonosti kasvillisuuden kasvualustaksi. Myöskään karike ja kuorike eivät sovellu pohjavesialueella käytettäväksi.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

9.5.2024

Lapin ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (*Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön*, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Johtopäätökset

Lapin ELY-keskus katsoo, että maa-ainesten ottaminen suunnitellulta alueelta voi olla mahdollista ilman, että toiminnasta aiheutuu maa-aineslain (555/1981) tai vesilain (587/2011) vastaisia vaikutuksia, mikäli lupaharkinnassa huomioidaan edellä esitetyt seikat.

ELY-keskus myös muistuttaa, että suunnitellun toiminnan järjestämisessä tulee huomioida törmäpääskyjen mahdollinen esiintyminen ja pesintä alueella. Erityisen suurta melua aiheuttavat toimenpiteet tulee ajoittaa törmäpääskyn pesintäajan (1.5.–31.8.) ulkopuolelle. Törmäpääskyn pesintätörmät tulee jättää kaiken maahan kajoavan toiminnan ulkopuolelle.

ELY-keskus katsoo lopuksi, että nyt suunniteltu 210 000 k-m³ ottomäärä on suuri, eikä alueella tule enää olemaan jatkossa edellytyksiä maa-ainesten ottamistoiminnan jatkamiselle. Alueelle ei siten tule tämän jälkeen enää hakea tai myöntää uusia lupia. ELY-keskus edelleen muistuttaa, että Jokkavaara on Rovaniemen tärkeimpiä talousvedenhankintaan käytettäviä pohjavesialueita. ELY-keskus korostaa, että maa-ainesten ottaminen ei missään tilanteessa saa vaarantaa alueella toteutettavaa talousvedenhankintaa. ELY-keskus myös muistuttaa, että toiminnanharjoittaja on aina vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin.

Päätökset asiassa pyydetään lähettämään tiedoksi Lapin ELY-keskukselle (MAL 19 §). Lupapäätökseen tulisi merkitä luvan viimeinen voimassaolopäivä. Lupapäätös maa-ainesten ottamisesta tulee viedä myös maa-ainesten ottamisen tietojärjestelmään (NOTTO) Suomi.fi palvelusta löytyvällä sähköisellä ilmoituslomakkeella.

Luvanhaltijan on tehtävä maa-aineslain 23 a §:n 1 momentissa tarkoitetun otetun aineksen määrää ja laatua koskeva ilmoitus lupaviranomaiselle vuosittain viimeistään tammikuun 31. päivänä. Ottamistoiminnan loputtua on pidettävä lopputarkastus.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Piippa Wäli (luonto).

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Pia Lindholm ja ratkaissut hydrogeologi Anne Lindholm.

Tämä asiakirja LAPELY/1528/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1528/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lindholm Pia 09.05.2025 14:12

Ratkaisija Lindholm Anne 09.05.2025 15:21